

POSUDEK VEDOUcíHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: Adéla Křenová

NÁZEV PRÁCE: Povinná volební účast – argumenty pro a proti

OBOR STUDIA: Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání

AUTOR POSUDKU: Mgr. et Mgr. Michal Rigel

SHRnutí A HODNOCENí OBSAHOVÉ STRÁNKY PRÁCE

Z autorčina představení práce v *zadání*, *anotaci* i *úvodu* lze snadno identifikovat hlavní i dílčí cíle: „*shrnout argumenty pro a proti povinné volení účasti (...) kriticky je zhodnotit a zasadit do kontextu možného zavedení tohoto mechanismu v ČR*“. Jsa vedoucím bakalářské práce, který na výběru tématu a utváření konceptu aktivně participoval, samozřejmě považuji téma i stanovené cíle za zajímavé. Zároveň hodnotím pozitivně, že autorka nezůstala jen u teoretického pojednání a shrnutí problematiky (tj. uvedení argumentů pro a proti, jež lze vyčíst z politologické literatury), ale samostatně je aplikovala na situaci v ČR, kde se o tématu povinné volební účasti čas od času diskutuje. Právě v tom spočívá další přidaná hodnota díla: společensky významné vyjádření k aktuálnímu problému, což jde nad rámec požadavků běžně kladených na kvalifikační práce tohoto typu.

V souladu s tím, co si autorka předsevzala, je práce rozdělena do pěti hlavních kapitol s množstvím podkapitol. V úvodní části (s. 3-6) autorka vymezuje obsah klíčového termínu „povinné volební účasti“ a ohraničuje svůj záměr na evropské státy a volby prezidentské či parlamentní. Připojuje i základní faktické údaje o počtu zemí, historii a současných trendech spojených s mechanismem povinné volební účasti vč. variability sankcí, které jsou obvykle uplatňovány za nedodržení povinnosti volit. Přiložena je tabulka, která by si ale zasloužila lepší doprovodný komentář, usnadňující její interpretaci.

Bez dlouhých přípravných prací autorka hned ve druhé kapitole otevírá hlavní cíl práce a prezentuje argumenty pro povinnou volební účast (s. 7-16), z nichž jako ten největší označuje „zvýšení legitimacy zvolených“, ale poctivě diskutuje i další jako „společnost bude vzdělanější, pokud bude muset chodit k volbám“ či „ulehčení kandidátům ve vedení volebních kampaní“ aj. Zároveň nikdy nepředstavuje jednotlivé argumenty izolovaně, ale vždy zmiňuje i možnou názorovou oponenturu a potenciální slabiny, ač hlavní protiargumenty v ucelené podobě koncentruje až do kapitoly následující. Zde (s. 17-25) pokračuje v započaté diskusi o volební účasti na ose „právo, nebo povinnost“, kde tentokrát představuje povinné volební právo jako zásah do osobní svobody jedince a odkazuje se i na statisticky doložené doprovodné jevy zavedení povinné volební účasti v podobě „zvýšení počtu neplatných hlasů“ a „nárůstu zisků extremistických a populistických stran v důsledku přivedení neinformovaných voličů k urnám“.

Po úvodu do problematiky na obecné úrovni se ve čtvrté kapitole otevírá případová studie v podobě ČR, kde jsou aplikovány dosavadní teoretické poznatky s náležitým ohledem na

historicko-politický kontext (s. 26-31). V závěrečné páté kapitole (s. 32-37) text vrcholí snahou odpovědět na otázku, zda-li je povinnou volební účast žádoucí zavést v ČR. Autorka dospívá z různých důvodů spíše k názoru, že to nedoporučuje, mj. i kvůli konotacím, které by povinná volební účast mohla mít s ohledem na minulý režim (demonstrativní podpora kandidátů – lidé se tehdy při volbách často ani neuchylovali za plentu – navržených pod klíčovým vlivem KSČ a hrozba přímých či nepřímých sociálních sankcí v případě absence).

HODNOCENÍ FORMÁLNÍ STRÁNKY PRÁCE

U každého textu podobného rozsahu se objevují drobné nedostatky a těm se nevyhnul ani tento hodnocený text. Tak např. v anotaci práce v anglickém jazyce je uvedeno slovo „European“ nesprávně s malým písmenem, v klíčových slovech tamtéž je poté překlep „archuments“ místo „arguments“ (navíc jsou proti zvyklostem klíčová slova u anotace v AJ řazena v jiném pořadí než u verze v ČJ o stránku dříve). Překlepy, chybějící slova a jiní šotci se nacházejí i dále v textu („lidé vnímají jejich zvolené jako přesnější odraz názorů ve společnosti“ – s. 8; „nejsou k dispozici data, který by mapovala přerod“ – s. 9; „...budou vymezeny jednotlivá stanoviska...“ – s. 17; „...politické programy cílí spíše na levicovým směrem“ – 23; „v České republice se éra dezinformačních webů se začíná rozmáhat...“ – s. 34; „ochotnou volit“ místo „ochotou volit“ – s. 35; „většina dostupných materiálů se soustředí pochází ze USA...“ – s. 38 atd. atd.). V seznamu použitých zdrojů a literatury i v odkazech v poznámkách pod čarou je politolog Roman Chytilík opakovaně uveden jako „Chytilík“, jinde v textu už autorka používá správnou transkripci jeho příjmení (s. 2 aj.). Lze objevit věty, které začínají malým písmenem (s. 38). Nejednotný je i způsob citací, kde jsou někteří autoři uváděni kromě příjmení s celým křestním jménem (Berger, Ben aj.), jiní zase pouze s příjmením, po němž následuje první písmeno křestního jména (Lever, A.), u dalších je pro změnu forma proměnlivá (jednou Lijphart, A., jindy Lijpart Arend, Linek, L., jindy Linek, Lukáš + řada dalších).

Uhlídat se v seznamu použitých pramenů a literatury nepodařilo ani zamýšlené uvádění příjmení autorů velkými písmeny (Boveda, K. C. je uveden malými), ještě více zamrzí, že tamtéž není dodrženo abecední pořadí (až za Bovedou se např. nachází Bechtel a týká se to i dalších položek). Už při letmém pohledu je rok vzniku článku či monografie také uváděn nejednotně: někdy se nachází hned za jménem autora, jindy až na konci celého odkazu. K tomu evidují i několik dalších překlepů, např. v názvech článků (Does Compulsory Voting Increase Support for Leftics Policy? – s. 41) a jiných omylů včetně těch faktických (např. Jiří Pospíšil je uveden jako „bývalý předseda ODS“ – s. 36, tím ale nikdy nebyl, byl místopředsedou).

Ve všech výše zmíněných případech jde spíše o drobnosti, některé nedostatky jsou ale bohužel větší: za největší problém spatřuji nesprávné názvy kapitol, které už mohou poměrně zásadně zmást čtenáře (kapitola č. 2 se nazývá „Argumenty pro volební účast“, což není úplně přesné, neboť se tím myslí spíše „argumenty pro *povinnou* volební účast“. Horší ale je, že kapitola č. 3 se nazývá „Argumenty pro povinnou volební účast“, zatímco její obsah odkazuje jednoznačně k tomu, že sumarizuje argumenty *proti* povinné volební účasti). Zrovna v tomto případě to jsou zřídka pozorovatelné omyly. Přitom pokud jde o další aspekty formální stránky textu jako je stylistika nebo gramatika, lze říct, že v těchto oblastech autorka odvedla dobrou práci (k výjimkám patří např. věta: „Dále také, že demokracie je možná díky schopnosti uvědomění plynutí blaha z toho, že demokracie může být uskutečněná a dostupná díky populaci a její

účasti“ – s. 18 a pokud jde o gramatiku, tak možná jen upozornění na úpravu psaní čárek v souvětích). O to větší je škoda nedostatečné editorské péče, která v tomto ohledu trochu devalvuje obsah.

Jestliže nyní poukazuji na množství nedostatků formálního charakteru, vím, že jsem jakožto vedoucí práce za finální podobu spoluzodpovědný a jde v jistém smyslu o „sebekritiku“ (asi by se v posudku mělo objevit, že jsem i přes počáteční společné promýšlení ideového záměru a dalších náležitostí práce nebyl v rozhodujících závěrečných momentech připomínkování a odevzdávání s ohledem na „rodinné důvody“ ideálním vedoucím a nedokázal poskytnout autorce smysluplnou zpětnou vazbu a upozornit na některé snadno viditelné chyby, které tak jdou do určité míry „za mnou“).

HODNOCENÍ PRÁCE SE ZDROJI

V seznamu zdrojů je možné napočítat poměrně velký počet tematicky relevantních odkazů, z nichž velká část je v AJ. Množství zahraničních knižních titulů i časopiseckých článků oceňuji. Autorka navíc prokázala své kompetence ať už při jejich samostatném vyhledávání (osvojení si práce s databázemi), tak i při porozumění jejich obsahu a pokusu o interpretaci. Z odborných textů dokázala vytěžit relevantní informace, které se jí podařilo složit do přehledně strukturovaného a srozumitelného celku, který reaguje na dopředu stanovené cíle, což je přesně to, co se od bakalářské práce očekává.

Kromě odborných zdrojů lze nalézt i články a rozhovory z neakademických pramenů (Novinky.cz, Reflex, Týden, iDnes, ČT24 aj.), přičemž jejich uvedení má vždy své opodstatnění – nečerpají se zde žádná fakta nebo klíčové konstitutivní informace pro text, ale spíše jde o to nastínit diskusi o tématu v ČR a vztáhnout ji k uváděným argumentům pro a proti.

OTÁZKY K DISKUSI PŘI OBHAJOBĚ

- 1) Mohla byste pro komisi stručně shrnout a okomentovat argumenty pro a proti, které považujete za nejvýznamnější + vyjádřit své stanovisko k tomu, který považujete za nejsilnější právě pro kontext ČR? (pokud tak nečiníte při samotném představování práce, což Vám doporučuji)
- 2) K argumentu „společnost bude vzdělanější, pokud bude muset chodit k volbám“, který autorka rozvíjí na s. 9-12, se nabízí úvaha, zda-li by nebyl platný i jako obhajoba prvků přímé demokracie. Stali by se voliči rovněž po zavedení přímé demokracie kompetentnější ve svém rozhodování?
- 3) Pokud by byla zavedena povinná volební účast, nedávalo by podle autorky smysl ulehčit občanům splnění této povinnosti prostřednictvím zavedení možnosti volit po internetu? Zajímalo by mne, jaký má autorka názor na tento fenomén, příp. vidí-li nějaký vztah právě mezi internetovými volbami a povinnou volební účastí.

- 4) Povinnou volební účast autorka označuje za mechanismus „nově vzniklých demokracií“ (s. 39) a zároveň se k současnému zavedení v ČR vyjadřuje z mnoha důvodů skepticky. Mělo by tedy bývalo smysl ji zavést alespoň po roce 1989 v ČR?

VÝSLEDNÉ HODNOCENÍ PRÁCE

Mezi pozitivní stránky textu patří volba originálního a ve společnosti aktuálně diskutovaného tématu, efektivní práce s množstvím odborných zdrojů i pečlivé zpracování obsahové části práce ve vztahu k vytyčeným cílům. V kontextu české politologie je problematika nepříliš prozkoumána jak na obecné teoretické úrovni, tak i při aplikaci na situaci v ČR – text tak částečně napravuje hned oba dva tyto deficity. Autorka po celou dobu postupovala velice samostatně a navíc k popisu tématu připojila i své vlastní komentáře a vlastní – argumentačně podložené – hodnotící soudy, což je třeba také ocenit.

Práce nepochybně měla svůj význam pro autorku, která díky času, který strávila studiem, získala velmi dobrý přehled v diskutované problematice, ale pro kvalitu zpracování má svůj smysl i pro další čtenáře, kteří se přehledně a na malém prostoru dozvědí základní informace o tématu. Hodnocený text bych pro jeho nepopiratelnou informační a edukační hodnotu doporučil každému zájemci o dané téma z řad veřejnosti. Dokonce se domnívám, že po nezbytných dílčích úpravách by autorka své výsledky v nějaké formě mohla prezentovat i veřejnosti odborné.

Jinou kapitolou je formální stránka práce, která v některých aspektech pokulhává, ale i s ohledem na to, že osobně dávám přednost *obsahu* před *formou*, jsem se rozhodl, že:

Práci k obhajobě

Doporučuji

Navrhuji celkové hodnocení

A-B dle průběhu obhajoby

V Hradci Králové
4. 6. 2019

PODPIS: